

Postbus 5050

NL-3502 JB Utrecht

+31 30 87 820 87

www.AeQui.nl

info@AeQui.nl

Bachelor Tuin- en Landschapsinrichting Hogeschool van Hall Larenstein

Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
23-24 mei 2024

Utrecht
September 2024
www.AeQui.nl

Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

Colofon

Instelling en opleiding

Hogeschool van Hall Larenstein
Velp

Opleiding: bachelor Tuin- en Landschapsinrichting

Locatie: Velp

Variant: voltijd, deeltijd

Croho-nummer: 34220

Visitatiepanel

dr. M.S. (Mirjam) Leloux, voorzitter

dr. ir. T. (Theo) de Bruijn, deskundige

R.M. (René) van der Burgt B. MSc, deskundige

S. (Stefanie) Delarue MSc, deskundige

ir. B. (Berdie) Olthof, deskundige

L. (Luc) Goos BA, student-lid

drs. Anne-Lise Kamphuis, secretaris

Het panel is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

Het NVAO kader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling 2018 is gebruikt.

AeQui Nederland
Postbus 5050
3502 JB Utrecht
www.AeQui.nl

Samenvatting

Op 23 en 24 mei 2024 is de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting van Hogeschool van Hall Larenstein gevisiteerd. Het totaaloordeel van het panel is **positief**. De vierjarige opleiding wordt aangeboden in een voltijdse en deeltijdse variant.

Beoogde leerresultaten

De opleiding beoogt studenten op te leiden voor hbo-functies in de vormgeving en inrichting van de leefomgeving. Afgestudeerden houden zich bezig met het plannen, ontwerpen en beheren van de buitenruimte, met als doel dat deze zowel functioneel als mooi en duurzaam is en voldoet aan maatschappelijke en ecologische behoeften. Het panel is van mening dat de opleiding een duidelijk en sterk beroepsgericht profiel heeft, dat goed aansluit op het werkveld. De beoogde leerresultaten (competenties) zijn helder en passend bij het bachelorniveau. Een sterk aspect is dat de gehele planvormingscyclus, van conceptvorming tot beheer, terugkomt in de competenties, waardoor de breedte van het vakgebied goed in beeld is.

Het panel waardeert de hernieuwde aandacht voor het schaalniveau van tuinen in het nieuwe onderwijsprogramma, aangezien dit aansluit bij actuele ontwikkelingen en bij de wensen van studenten. Het panel geeft de opleiding mee om hierin voldoende oog te houden voor de relatie van (dak)tuinen met het landschap als socio-ecologisch systeem.

De opleiding werkt momenteel aan de voorbereiding van de invoering van het nieuwe onderwijsconcept volgens het hogeschoolbrede concept van Transitiegericht Onderwijs (TGO). In het nieuwe onderwijsconcept worden de competenties omgevormd tot leeruitkomsten. Het panel vindt TGO een interessante en relevante ontwikkeling en wil het belang onderstrepen van een planmatige aanpak en voldoende beschikbare tijd voor het docententeam.

De opleiding heeft sterke relaties met het werkveld, waardoor de opleiding doorlopend afgestemd blijft op de verwachtingen en behoeften van het werkveld.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het onderwijs is sterk praktijkgericht vormgegeven, onder meer door de (authentieke) beroepsopdrachten, excursies, bedrijfsbezoeken, gastcolleges en stages, waardoor veel uitwisseling met de beroepspraktijk plaatsvindt. De leerlijn 'onderzoekend vermogen' is goed vormgegeven.

Zowel het voltijdse als deeltijdse curriculum is goed en samenhangend opgebouwd. Een sterk aspect is het brede eerste jaar, waarin studenten leren om de gehele planvormingscyclus in beeld te hebben. Een ander sterk punt is de aandacht voor ontwerp en de grafische vaardigheden van studenten. Het gezamenlijke eerste jaar met de verwante Ad-opleiding van de hogeschool zorgt voor waardevolle uitwisseling en kruisbestuiving en verrijkt de leeromgeving voor beide groepen.

In de deeltijdopleiding wordt niet standaard aandacht besteed aan de generieke competenties. De opleiding gaat ervanuit dat deeltijdstudenten deze al (grotendeels) hebben bereikt. Het panel concludeert dat deze opzet in de praktijk goed werkt en dat de opleiding er goed in slaagt om de deeltijdstudenten via een grondige intake en een passend curriculum naar de eindstreep te brengen.

Het panel is positief over de leeromgeving van de opleiding. De opleiding zet passende en afwisselende werkvormen in en er is een goede balans tussen theorie en praktijk. De opleiding kent een diverse instroom. Deze wordt ingezet ter verrijking van de leeromgeving voor studenten.

Het panel kan zich vinden in de toelatingseisen van de opleiding. Het waardeert de intakeprocedure die voor de deeltijdstudenten wordt gehanteerd. Door de intake is de opleiding in staat om

een goede inschatting te maken van de vraag of een kandidaat geschikt is voor de deeltijdse variant.

De studievoortgang kan volgens het panel verbeterd worden. De opleiding heeft dit probleem duidelijk op het netvlies en de verwachting is dat de studievertraging in het nieuwe onderwijsprogramma zal worden teruggebracht.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan de standaarden 2, 3, 4 en 5.

Personeel

Het docententeam is een mooie afspiegeling van de verschillende gebieden binnen de tuin- en landschapsinrichting. Doordat een deel zelf ook nog in het werkveld actief is, is er een sterke connectie met de beroepspraktijk. De docenten zijn gedreven, betrokken en zeer studentgericht. Het docententeam is goed gekwalificeerd, zowel op inhoudelijk als op didactisch vlak.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan standaard 6.

Voorzieningen en begeleiding

De onderwijslocatie Landgoed Larenstein biedt uitstekende voorzieningen voor de opleiding. De buitenruimte biedt uitgebreide mogelijkheden voor praktijklessen. Het panel denkt dat er nog kansen liggen op het gebied van experimenteer-ruimte in de tuin rond actuele ecologische thema's. Daarin zouden studenten een grotere rol kunnen krijgen.

Het gebouw is volgens het panel voorzien van passende onderwijsruimtes. Het 3D-lab is een waardevolle aanwinst voor de opleiding. Het 3D-lab mag volgens het panel nog wel een meer zichtbare plaats krijgen in het gebouw.

De studieloopbaanbegeleiding (SLB) voor de voltijdstudenten is goed ingericht, waarbij een mooie opbouw in zelfstandigheid van studenten zichtbaar is. SLB'ers zijn heel toegankelijk en hebben

een persoonlijke benadering. Het panel waardeert de flexibele houding van de opleiding richting deeltijdstudenten, waardoor zij optimaal ondersteund worden in de pittige combinatie van werken en studeren.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan de standaarden 7 en 8.

Kwaliteitszorg

De opleiding is goed ingebed in de hogeschoolbrede kwaliteitscyclus. De verschillende relevante groepen worden adequaat betrokken bij de evaluatie van het onderwijs en de PDCA-cyclus wordt goed rondgemaakt. Het panel is ook positief over de rol van de kwaliteitscoördinator. Studenten voelen zich gehoord. De opleidingscommissie (OPCO) en de studentenadviescommissie (STAC) hebben een stevige positie binnen de kwaliteitscyclus en functioneren goed.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan standaard 9.

Toetsing

De opleiding hanteert een mooie variatie aan toetsvormen. Het gebruik van beroepsproducten past goed bij het beroepsgerichte karakter van de opleiding. Er wordt adequaat gebruik gemaakt van het vier-ogenprincipe en kalibratie om de kwaliteit van toetsen en beoordelingen te versterken. De toetsdruk is evenwel een aandachtspunt. Het panel geeft de opleiding mee om hier in de ontwikkeling van het nieuwe TGO onderwijsconcept aandacht voor te hebben. Als onderdeel van het nieuwe onderwijsconcept wil de opleiding sterker inzetten op holistisch beoordelen en formatief handelen. Het panel waardeert deze ontwikkeling. Op basis van de bekeken afstudeeropdrachten en bijbehorende beoordelingsformulieren concludeert het panel dat de navolgbaarheid van de beoordeling voldoende is, maar nog niet altijd

consistent. De hoeveelheid woordelijke feedback en onderbouwing op de formulieren is wisselend. De examen- en toetscommissie functioneren naar behoren. Ze zijn deskundig, onafhankelijk en proactief in het controleren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling en het borgen van het eindniveau. Het panel heeft de indruk dat het zou helpen als de examencommissie een meer proactieve rol in zou nemen in het onderwijsontwikkelingsproces.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan standaard 10.

Gerealiseerde leerresultaten

Het panel is van oordeel dat de 15 bestudeerde afstudeeropdrachten alle van voldoende niveau zijn. Het panel waardeert de grafische kwaliteit van de afstudeeropdrachten.

Alumni voelen zich goed voorbereid op het werkveld en vinden relatief makkelijk een baan. Door de nauwe verbinding met het werkveld en alumni, krijgen studenten tijdens de opleiding ruim gelegenheid om hun netwerk in het werkveld op te bouwen, waardoor de overstap naar de arbeidsmarkt relatief soepel verloopt.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan standaard 11.

Bijzonder Kenmerk Duurzaamheid

Het onderscheidende karakter van de opleiding met betrekking tot duurzaamheid ligt volgens het panel met name in de breedte van de opleiding, waarbij studenten zich verdiepen in duurzaamheidsaspecten van alle fasen van de planvormingscyclus. Daardoor worden ze zich bewust van de implicaties die keuzes in één fase hebben voor de fasen ervoor en erna. Op die manier leren ze om duurzame oplossingen te bedenken voor de gehele cyclus.

Het panel concludeert dat in de opleiding veel aandacht is voor duurzaamheid. Duurzaamheid

komt duidelijk naar voren in de doelstelling, competenties, oriëntatie en de inhoud van het curriculum. Ook in het docententeam is duidelijk aandacht voor en betrokkenheid bij verduurzaming. De faciliteiten bieden studenten mogelijkheden om op duurzame wijze te werken en te komen tot duurzame oplossingen. Als laatste geven ook de eindwerken en afgestudeerden volgens het panel duidelijk blijk van een focus op verduurzaming.

Het bijzonder kenmerk Duurzaamheid past goed bij de aard van de opleiding. Duurzaamheid is zeer relevant is voor het vakgebied waarvoor studenten worden opgeleid. De aandacht voor duurzaamheid versterkt daarom de mogelijkheden die afgestudeerden hebben op de arbeidsmarkt.

Het panel stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan de drie criteria voor een bijzonder kenmerk. Daarom adviseert het panel het Bijzonder Kenmerk Duurzaamheid toe te kennen aan de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting van Hogeschool Van Hall Larenstein.

Aanbevelingen

Met het oog op de toekomst geeft het panel volgende suggesties ter overweging:

- Zoek meer interactie op met mensen buiten de directe omgeving van de opleiding. Zo kan de samenstelling van de WVAC verbreed worden en kan het docententeam worden verrijkt met meer mensen die een opleiding gevolgd hebben bij andere instellingen en met mensen die afkomstig zijn uit andere disciplines en domeinen.
- Versterk de verbinding met onderzoeksomgevingen binnen de hogeschool, zoals de lectoraten en het Omgevingslab.
- Maak activiteiten zoals excursies, bedrijfsbezoeken en gastcolleges beter bekend en toegankelijk voor deeltijdstudenten, zodat ook zij kunnen profiteren van deze uitwisseling met de beroepspraktijk. Biedt SLB ook in de deeltijdopleiding proactief aan, en niet enkel vraaggestuurd.

- Onderzoek hoe er meer ruimte kan worden ingebouwd in het curriculum, om de toets- en studiedruk te verlagen en meer ruimte te creëren voor reflectie en creativiteit.
- Breng de aandacht voor de verschillende fasen in de planvormingscyclus beter in balans. Aspecten rond beheer en techniek mogen meer nadruk krijgen.
- Breng het aantal docenten met een Basiskwalificatie Examinering (BKE) en Seniorkwalificatie Examinering (SKE) omhoog. Investeer daarnaast in professionalisering op het gebied van holistisch beoordelen en formatief handelen.
- Ontwikkel een betere procedure voor het geval dat de eerste en tweede examinerator niet tot overeenstemming kunnen komen over de beoordeling van de afstudeeropdracht. De procedure moet waarborgen dat het vierogenprincipe gehandhaafd blijft. Betrek daarnaast het werkveld structureel (in een adviseerende rol) bij de beoordeling van afstudeeropdrachten.
- Reflecteer kritisch op de betekenis van duurzaamheid in het vakgebied en ontwikkel een expliciete, integrale en breed gedragen visie op duurzaamheid. Daarnaast kan de opleiding, behalve de groene aspecten van duurzaamheid, nog meer aandacht besteden aan de maatschappelijke/sociale aspecten van duurzaamheid.

De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven.

Bij de vorige visitatie zijn aanbevelingen voor verdere ontwikkeling gemaakt. De opleiding heeft daarop actie ondernomen (zie bijlage 3). Het panel heeft deze opvolging integraal betrokken in haar overwegingen bij de huidige beoordeling.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies.

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een positief advies inzake accreditatie van de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting van Hogeschool van Hall Larenstein.

Namens het voltallige visitatiepanel,
Utrecht, september 2024

Mirjam Leloux
Voorzitter

Anne-Lise Kamphuis
Secretaris

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting van Hogeschool van Hall Larenstein beoogt studenten op te leiden voor hbo-functies in de vormgeving en inrichting van de leefomgeving. Afgestudeerden houden zich bezig met het plannen, ontwerpen en beheren van de buitenruimte. Het doel is om deze gebieden te creëren, in stand te houden, te beschermen en te ontwikkelen, zodat ze zowel functioneel als mooi en duurzaam zijn en voldoen aan maatschappelijke en ecologische behoeften. Afgestudeerden kunnen aan de slag in functies als ontwerper, adviseur, procesbegeleider, gebiedsontwikkelaar, ondernemer of projectleider. De opleiding wil studenten opleiden tot ambitieuze en innovatieve professionals die bijdragen aan een duurzame wereld. Hiermee sluit de opleiding aan bij de visie van de hogeschool om experts in duurzame transitie op te leiden.

De buitenruimte waar de opleiding zich op richt betreft zowel grootschalige gebieden, zoals natuur- en woonwijken en landgoederen, als kleinschaligere gebieden, zoals straten, parken, pleinen en bedrijventerreinen. Uit de gesprekken tijdens het locatiebezoek blijkt dat de opleiding van plan is om de aandacht voor tuinen in de opleiding te vergroten. Dit sluit aan bij de wensen van studenten, die in het gesprek aangaven dat de inrichting van tuinen wat hen betreft te weinig aan bod komt. Ook in het gesprek met werkveldvertegenwoordigers werd genoemd

dat meer aandacht voor tuinen wenselijk is. Het sluit aan bij de trend in het vakgebied dat tuinen weer belangrijker worden, onder andere in nieuwe vormen zoals collectieve tuinen, al dan niet als onderdeel van grote bouwvolumes (tuinen op parkeergarages, daktuinen op woonblokken). Het werkveld gaf aan dat een tuinontwerp wel altijd in de context van de ruimere omgeving en het socio-ecologische systeem moet worden gemaakt: ontwerpen door de schaalniveaus heen.

De opleiding heeft de beoogde leerresultaten geformuleerd in de vorm van vijf generieke en zes beroepscompetenties. De generieke competenties zijn:

- project en proces;
- onderzoekend vermogen;
- ondernemend vermogen;
- sociaal-communicatief functioneren;
- zelfsturing en zelfontwikkeling.

De beroepscompetenties zijn:

- ruimtelijke strategie;
- ontwerp;
- planuitwerking;
- techniek;
- werkvoorbereiding;
- tactisch beheer.

De beroepscompetenties volgen de verschillende fasen van de planvormingscyclus die in het vakgebied gehanteerd wordt.

In het opleidingsprofiel zijn de competenties verder uitgewerkt in verschillende beheersingsniveaus en gespecificeerd naar kennis, vaardigheden en houding. Ook is de relatie met de hbo-standaard en met het bachelorniveau zoals omschreven in de Dublin descriptor beschreven.

De opleiding kent zes uitstroomprofielen: strategisch ontwerp, ruimtelijk ontwerp, technisch ontwerp, werkvoorbereiding aanleg, werkvoorbereiding beheer en management buitenruimte. Elk uitstroomprofiel betreft een andere fase in de planvormingscyclus en is gekoppeld aan twee beroepscompetenties die centraal staan. Gedurende de opleiding bereiken studenten alle beroepscompetenties op basisniveau. Daarnaast bereiken ze de twee beroepscompetenties die gekoppeld zijn aan hun gekozen uitstroomprofiel op professioneel eindniveau.

Op dit moment is de hogeschool bezig met de invoering van een nieuw onderwijsconcept rond 'transitiegericht onderwijs' (TGO). TGO sluit aan bij de ambitie van de hogeschool om transitie-makers op te leiden. De opleiding is momenteel bezig met het voorbereiden van de invoering van TGO in collegejaar 2025-2026. In het kader van het nieuwe onderwijsconcept worden de competenties omgevormd naar leeruitkomsten. Ook zullen de uitstroomprofielen minder begrenzend worden vormgegeven. Waar de uitstroomprofielen nu nog afgebakende trajecten zijn die studenten geheel dienen te volgen, zullen studenten in het nieuwe programma ruimte hebben om zelf hun specialisatie vorm te geven. Daarnaast komt er meer aandacht voor de integrale, interdisciplinaire benadering van ruimtelijke vraagstukken. Onderdeel van het hogeschoolbrede TGO-concept is een aantal overstijgende kwaliteiten en vaardigheden die als essentieel worden gezien voor het bewerkstelligen van transities, de zogenaamde 'inner development goals'. Opleidingen dienen deze inner development goals te integreren in hun onderwijs.

Op het moment van het locatiebezoek is er een blauwdruk voor het nieuwe opleidingsconcept gemaakt en zijn docenten in groepen bezig met

het formuleren van leeruitkomsten. In collegejaar 2024-2025 zullen groepen docenten de onderwijsseenheden verder gaan uitwerken.

De opleiding heeft, samen met de Ad-opleiding Tuin- en Landschapsinrichting, een werkveldadviescommissie (WVAC), waarin verschillende sectoren uit het werkveld vertegenwoordigd zijn. Uit de documentatie en het gesprek met werkveldvertegenwoordigers (waaronder een aantal WVAC-leden) blijkt dat de WVAC regelmatig wordt geraadpleegd over het profiel en de beoogde leerresultaten van de opleiding. Daarnaast voert de WVAC reviews van afstudeeropdrachten uit, om feedback te geven over het eindniveau van de opleiding. Ook wordt de WVAC betrokken bij de ontwikkelingen rond het nieuwe onderwijsconcept. Naast de WVAC heeft de opleiding veel contacten met stagebieders en opdrachtgevers van reële projecten. In het gesprek met werkveldvertegenwoordigers werden meerdere voorbeelden gegeven van hoe het werkveld wordt gevraagd om mee te denken met de opleiding.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding een duidelijk en sterk beroepsgericht profiel heeft. De opleiding sluit goed aan op het werkveld. De beoogde leerresultaten zijn volgens het panel helder geformuleerd en passend bij het bachelorniveau zoals omschreven in de Dublin-descriptoren. Het panel is positief over de onderverdeling in generieke en beroepscompetenties. Daarnaast waardeert het panel het feit dat de gehele planvormingscyclus terugkomt in de competenties. Hiermee is de breedte van het vakgebied goed in beeld.

De plannen van de opleiding om de aandacht voor tuinen te vergroten, worden gewaardeerd door het panel. De hernieuwde aandacht voor tuinen sluit aan bij actuele ontwikkelingen, zoals

vergroening van de steden en klimaatadaptatie (waterberging en het voorkomen van hitte-stress), en bij de wensen van studenten. Het panel wil de opleiding meegeven om bij deze kleinere schaalgrootte oog te houden voor de grotere context en de relatie van tuinen met het landschap als socio-ecologisch systeem.

Het panel ziet dat de opleiding met enthousiasme werkt aan de ontwikkeling van het nieuwe TGO onderwijsconcept. Het panel vindt het een interessante en relevante ontwikkeling, maar denkt wel dat het een uitdaging zal zijn om TGO en de overstijgende ambities van de hogeschool, zoals de inner development goals, goed te integreren in de opleiding. Het panel ziet dat de opleiding planmatig te werk gaat en voldoende tijd vrijmaakt voor de ontwikkeling van het nieuwe programma. Het panel wil het belang hiervan onderstrepen.

De opleiding heeft volgens het panel sterke relaties met het werkveld. Het werkveld wordt goed meegenomen in de ontwikkelingen en wordt regelmatig geraadpleegd. Hierdoor kan de opleiding doorlopend afgestemd blijven op de verwachtingen en behoeften van het werkveld. Ook blijft de opleiding zo goed op de hoogte van ontwikkelingen in het vakgebied. Het panel is wel van mening dat de WVAC niet de volle breedte van het vakgebied vertegenwoordigt. Het panel adviseert de opleiding om te zoeken naar verbreding bij de samenstelling van de WVAC, en daarbij ook te zoeken naar werkveldvertegenwoordigers buiten de kring van alumni van de eigen opleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De opleiding heeft een beroepsgericht karakter. Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat studenten tijdens de opleiding veelvuldig in aanraking komen met de beroepspraktijk. Er wordt in bijna alle modules gewerkt met reële opdrachten, waar mogelijk voor echte opdrachtgevers. Daarnaast vinden er excursies en bedrijfsbezoeken plaats. Ook worden regelmatig gastdocenten uit de beroepspraktijk ingezet. Ten slotte doen de voltijdstudenten uitgebreide praktijkervaring op tijdens de stage. Ook is de afstudeeropdracht gelinkt aan het werkveld, aangezien studenten opdrachten uitvoeren voor echte bedrijven. Uit de gesprekken tijdens het locatiebezoek blijkt dat een deel van deze activiteiten, zoals excursies, bedrijfsbezoeken en gastcolleges, voor de deeltijdstudenten niet (makkelijk) toegankelijk zijn. Deeltijdstudenten gaven aan dat ze hier niet altijd van op de hoogte worden gesteld en het ook niet makkelijk kunnen combineren met hun baan. Ze zouden het waarderen als deze activiteiten zo gepland worden dat ook deeltijdstudenten kunnen aanhaken.

De competentie 'onderzoekend vermogen' is in het programma uitgewerkt in een leerlijn. Studenten leren om een onderzoekende houding aan te nemen, kennis uit onderzoek van anderen toe te passen en zelf praktijkgericht onderzoek uit te voeren. In het eerste jaar maken studenten kennis met methoden van praktijkonderzoek binnen het vakgebied. In het tweede jaar komt onderzoekend vermogen het meest expliciet naar voren in de module 'Onderzoek

naar de Duurzame Stad', waarin studenten werken aan onderzoeksvraagstukken van externe opdrachtgevers. In de afstudeeropdracht ontwikkelen studenten een beroepsproduct op basis van onderzoek.

De opleiding is in het verleden aan meerdere (opvolgende) lectoraten verbonden geweest. Dit betrof telkens lectoraten die voor bepaalde tijd waren opgericht rond een specifieke onderzoeksopdracht. Op dit moment is de opleiding verbonden aan het lectoraat in oprichting rond 'resilient and regenerative cities'. De positie van lector is momenteel vacant. De instelling is bezig om deze functie weer in te vullen. In de gesprekken komt naar voren dat de opleiding soms ook samenwerkt met andere lectoraten van de hogeschool, zoals het geval was bij een opdracht voor het lectoraat 'Duurzame Paardenhouderij en Paardensport' waar studenten van deze opleiding aan hebben meegewerkt.

In het kader van onderzoekend vermogen vermeldt de opleiding ook het Omgevingslab, een kennishub waarbinnen studenten, onderzoekers, docenten en groepen uit de samenleving samen werken aan duurzame gebiedsontwikkelingen. Het Omgevingslab wordt gedragen door vier opleidingen (Tuin- en Landschapsinrichting, Management van de Leefomgeving, Land- en Watermanagement en Bos- en Natuurbeheer). Binnen het Omgevingslab worden projecten uitgevoerd door studenten van verschillende opleidingen. Uit de gesprekken blijkt dat dit tot nog toe in beperkte mate plaatsvindt. De studenten met wie het panel gesproken heeft, zijn slechts vaag bekend met het Omgevingslab. De opleiding wil in het nieuwe onderwijsprogramma sterker inzetten op dit soort interdisciplinaire onderzoeksprojecten. Zo zal ook gewerkt worden met studio's waarin studenten

samen met studenten van andere opleidingen werken aan onderzoeksvragen vanuit het werkveld.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding goed tot uiting komt. Het onderwijs is sterk praktijkgericht vormgegeven, onder meer door de beroepsopdrachten, excursies, bedrijfsbezoeken, gastcolleges en stages, waardoor veel uitwisseling met de beroepspraktijk plaatsvindt. Studenten werken veel aan authentieke opdrachten die goed aansluiten bij de praktijk en actualiteit. Het panel adviseert de opleiding wel om activiteiten zoals excursies, bedrijfsbezoeken en gastcolleges beter bekend en toegankelijk te maken voor deeltijdstudenten, zodat ook zij kunnen profiteren van deze uitwisseling met de beroepspraktijk.

Het onderzoekend vermogen is volgens het panel adequaat uitgewerkt middels een leerlijn. Deze is in zowel de voltijdse als de deeltijdse variant goed vormgegeven. In de gesprekken heeft het panel gehoord dat docenten het onderzoekend vermogen van studenten veelvuldig stimuleren. Er zijn ook veel opdrachten waar onderzoekende elementen in zijn verweven. Het lectoraat waar de opleiding op dit moment aan verbonden is, is volgens het panel relevant voor de opleiding. Het panel ziet nog wel kansen in een sterkere verbinding met lectoraten, niet alleen het lectoraat dat direct aan de eigen opleiding verbonden is, maar ook de andere lectoraten binnen de hogeschool. Ook kan de opleiding nog meer samenwerking opzoeken met het Omgevingslab. Het panel adviseert de opleiding om de verbinding met deze onderzoeksomgevingen binnen de hogeschool blijvend te versterken.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De opleiding bestaat uit 240 EC en wordt aangeboden in een voltijdse en deeltijdse variant. Beide varianten beslaan vier jaar. Het voltijdse en deeltijdse curriculum zijn verschillend vormgegeven, wat betekent dat de deeltijdstudenten andere modules volgen dan de voltijdstudenten. Wel komen dezelfde beroepscompetenties aan bod in beide varianten. Ook zijn de curricula in beide varianten zo opgebouwd dat studenten breed beginnen en zich gaandeweg steeds meer specialiseren. In het eerste jaar volgen alle studenten (binnen dezelfde variant) dezelfde modules. In dit jaar wordt een brede basis gelegd met betrekking tot alle fasen van de planvormingscyclus. Het tweede jaar bevat een aantal verplichte modules die alle studenten volgen. Daarnaast volgen studenten een aantal keuzevakken, waarmee ze voorsorteren op hun uiteindelijke uitstroomprofiel. In het derde en vierde jaar specialiseren de studenten zich verder in hun uitstroomprofiel en werken ze aan de afstudeeropdracht. De afstudeeropdracht bestaat uit een onderzoek en een beroepsproduct (advies, ontwerp, plan of aanbestedingsstuk). Het onderzoek kan in twee- of drietallen worden uitgevoerd, zodat een uitgebreider onderzoek mogelijk is. De beoordeling vindt wel op individuele basis plaats. Het onderzoek wordt gerapporteerd in een onderzoeksverslag en vormt de basis voor het beroepsproduct.

De voltijdstudenten hebben in de eerste drie jaar studieloopbaanbegeleiding (SLB). In de tweede helft van het derde jaar lopen zij stage. Het vierde jaar bestaat uit een minor (eerste half jaar) en het afstuderen (tweede helft).

De deeltijdstudenten volgen één dag in de week onderwijs op locatie. Daarnaast wordt verwacht zij 15-20 uur per week zelfstandig aan hun studie besteden. Deeltijdstudenten moeten voor aanvang van de opleiding de generieke competenties al (grotendeels) hebben bereikt. Dit wordt gecheckt tijdens de intake. In de opleiding is voornamelijk aandacht voor de beroepscompetenties. Om die reden kunnen deeltijdstudenten, hoewel ze per week minder tijd besteden aan de studie, de opleiding in dezelfde tijd doorlopen als voltijdstudenten. Het deeltijdse curriculum bevat daarnaast geen SLB, geen verplichte stage en geen minor. Studenten houden een portfolio bij rond werkend leren en hun eigen profilering. Ze vullen dit op basis van hun eigen werkervaring. Als studenten het portfolio niet kunnen vullen met hun werkervaring, dienen ze een stage van 50 dagen te lopen.

Uit het toetsplan en de competentiematrices wordt duidelijk in welke modules de competenties aan bod komen en op welk niveau ze worden getoetst in de modules. In het gesprek gaven studenten aan dat ze tevreden zijn over het curriculum. Wel gaven ze aan dat het curriculum behoorlijk vol is, waarbij de opdrachten elkaar in hoog tempo opvolgen. Ook noemden ze dat beheer en techniek minder aandacht krijgen dan ontwerp.

Het eerste jaar van de bacheloropleiding komt overeen met het eerste jaar van de Ad-opleiding Tuin- en Landschapsinrichting van de hogeschool. Bachelor- en Ad-studenten volgen het gehele eerste jaar dezelfde modules. Ook zitten ze bij elkaar in de klas. Uit de gesprekken blijkt

dat zowel docenten als studenten dit zeer waardevol vinden. Door de uitwisseling tussen studenten met verschillende vooropleidingen en achtergronden, vindt er kruisbestuiving plaats. Studenten leren van elkaar: waar de een theoretisch of analytisch beter onderlegd is, heeft de ander meer praktijkervaring of specifieke vak kennis. Ook kunnen studenten relatief eenvoudig overstappen van de Ad- naar de bacheloropleiding of andersom.

Overwegingen

Het panel is van mening dat zowel het voltijdse als deeltijdse curriculum goed is opgebouwd en een mooie samenhang kent. De competenties worden adequaat afgedekt in het curriculum en er is sprake van een goede opbouw in complexiteit. Het panel waardeert het brede eerste jaar, waarin studenten leren om de gehele planvormingscyclus in beeld te hebben. Hierdoor kunnen zij, ook als zij zich later specialiseren in bepaalde fasen, toch de bredere context voor ogen houden. Een ander sterk punt volgens het panel is de aandacht voor ontwerp en de grafische vaardigheden van studenten. Het panel constateert dat techniek en beheer daarentegen wat onderbelicht blijven in het curriculum. Het adviseert de opleiding om de aandacht voor de verschillende fasen in de planvormingscyclus nog beter in balans te brengen. Ontwerp, beheer en techniek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Juist in die integrale blik ligt de innovatieve kracht van de opleiding.

Het panel ziet de meerwaarde van het gezamenlijke eerste jaar met de Ad-opleiding. De uitwisseling tussen de Ad- en bachelorstudenten verrijkt de leeromgeving voor beide groepen.

Het panel constateert dat het curriculum een intensief, productiegericht karakter heeft. Studenten moeten zaken goed bijhouden om het hoge

tempo van de modules en opdrachten bij te kunnen benen. Het panel merkt op dat studenten geholpen zouden kunnen zijn met meer handreikingen voor de planning van de activiteiten en opdrachten. Daarnaast adviseert het panel de opleiding om te onderzoeken op welke manieren er meer ruimte kan worden ingebouwd in het curriculum. Zo zit er behoorlijk wat 'herhaling' in opdrachten, in de zin dat studenten meerdere keren dezelfde fasen doorlopen. Door met elkaar kritisch te kijken naar alle opdrachten en de overlap daarin, kan de hoeveelheid werk worden verminderd. Het is volgens het panel belangrijk dat er meer ruimte en lucht in het curriculum komt voor reflectie, speelsheid en creatieve sprongen in het ontwerp- en beheerproces, wat belangrijke aspecten zijn binnen het vakgebied. De verwachting is dat hier in het nieuwe onderwijsprogramma meer ruimte voor zal zijn. Het panel adviseert de opleiding om dit scherp in het vizier te houden bij de verdere uitwerking van het nieuwe onderwijsprogramma, en daarbij specifiek te kijken naar de aandacht voor creativiteit in het curriculum. Zo kunnen opdrachten soms meer flexibel worden vormgegeven, waardoor meer ruimte overblijft voor de creativiteit van de student.

Het panel heeft in verschillende gespreksrondes gesproken over de opbouw van het deeltijdprogramma, met name over het feit dat de generieke competenties als bekend worden beschouwd bij de deeltijdstudenten en dus niet standaard aandacht krijgen in het curriculum. Waar nodig is er aandacht op maat voor generieke competenties in het portfolio rond werkend leren. Het panel concludeert dat deze opzet in de praktijk goed werkt en dat de opleiding er goed in slaagt om de deeltijdstudenten via een grondige intake en een passend curriculum naar de eindstreep te brengen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Het onderwijs in de opleiding is zo vormgegeven dat studenten op verschillende manieren met de inhoud bezig zijn en de theorie zoveel mogelijk direct in de praktijk kunnen brengen. Er worden uiteenlopende onderwijsvormen ingezet, waaronder hoorcolleges, ateliers en excursies. Verder brengen studenten het geleerde in de praktijk door het maken van beroepsproducten. Bij de opdrachten werken studenten zowel individueel als in groepsverband. Studenten ontvangen gedurende de opleiding ook persoonlijke begeleiding.

In de gesprekken legde de opleiding uit dat in het nieuwe onderwijsconcept meer nadruk zal komen op interdisciplinaire samenwerking. Ook zullen studenten meer ruimte krijgen om hun eigen specialisatie vorm te geven. Daarbij kunnen ze kiezen voor verdieping of juist voor meer (interdisciplinaire) verbreding.

De studenten die het panel gesproken heeft, waren positief over de leeromgeving. Zij gaven aan goed contact te hebben met docenten en goede begeleiding te ontvangen bij opdrachten. De opleiding heeft een actieve studievereniging, 'Terra Partum', die ondersteunt bij het organiseren van excursies en lezingen. Ook organiseert de studievereniging de zogenaamde 'takkenbar' voor studenten ter voorbereiding op de 'takkentoets'. Studenten kunnen daarnaast voor extra training terecht bij de Student

Training Academy (STA). De trainingen binnen STA worden verzorgd door studenten, docenten en externen. Ze zijn opleidingsoverstijgend en gericht op studeervaardigheden, professionele skills en persoonlijke ontwikkeling.

Overwegingen

Het panel is positief over de leeromgeving van de opleiding. Uit de gesprekken komt het beeld naar voren van een veilig leerklimaat en een lerende cultuur, waarbinnen studenten en docenten samenwerken. In de opleiding wordt gebruik gemaakt van passende en afwisselende werkvormen. Ook is er een goede balans tussen theorie en praktijk. De uitwerking van het nieuwe didactisch concept in het kader van TGO wordt goed en enthousiast opgepakt door de opleiding. De studievereniging en de STA zijn volgens het panel van toegevoegde waarde voor de leeromgeving en verdienen echt een pluim.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo4-, havo- of vwo-diploma (alle profielen). Daarnaast kunnen kandidaten ouder dan 21 jaar worden toegelaten na het succesvol doorlopen van de 21+ toets. Kandidaten die de deeltijdopleiding willen doen, moeten de generieke competenties al voldoende beheersen. Dit wordt beoordeeld in een intakegesprek dat gevoerd wordt aan de hand van een motivatiebrief, cv, vragenlijst en portfolio. In de intake

wordt, naast beheersing van de generieke competenties, ook besproken of de kandidaat in staat zal zijn de opleiding zelfstandig te doorlopen en te combineren met een baan. Hoewel een baan binnen het vakgebied van tuin- en landschapsinrichting een pre is, is dit geen vereiste. Studenten die bepaalde onderdelen niet vanuit hun eigen werkervaring kunnen invullen, moeten een stage van 50 dagen lopen.

De voltijdse en deeltijdse variant hebben beide een diverse instroom qua vooropleiding en achtergrond. Deeltijdstudenten, die doorgaans al de nodige werkervaring hebben, komen uit zeer diverse werkvelden. In de gesprekken komt naar voren dat de diversiteit positief wordt ervaren door docenten en studenten. Studenten leren van elkaars kennis en ervaring en worden uitgedaagd om meerdere perspectieven te zien.

Het panel heeft met de opleiding gesproken over het studierendement. Het zelfevaluatie-rapport geeft aan dat 43% van de studenten de opleiding binnen vijf jaar afrondt. In het gesprek gaf het management aan niet tevreden te zijn met deze cijfers. Volgens de opleiding wordt de studievertraging deels veroorzaakt door het volle programma, waarbij studenten vaak met twee opdrachten tegelijk bezig zijn. Studenten ervaren daardoor een hoge studiedruk. Het management gaf aan bij de ontwikkeling van het nieuwe onderwijsprogramma veel aandacht te hebben voor het verlagen van de studiedruk. Zo zal vermeden worden dat er verschillende grote opdrachten naast elkaar lopen.

Overwegingen

Het panel kan zich vinden in de toelatingseisen van de opleiding. Het waardeert de intakeprocedure die voor de deeltijdstudenten wordt gehanteerd. Het panel constateert dat de opleiding met behulp van de intake in staat is om een goede inschatting te maken van de vraag of een

kandidaat geschikt is voor de deeltijdse variant. Het geeft de opleiding voldoende zicht op de beheersing van de generieke competenties.

Het panel ziet dat de opleiding de diverse instroom inzet ter verrijking van de leeromgeving voor studenten. Het heeft bewondering voor de wijze waarop de opleiding erin slaagt om met een diverse groep studenten tot een gemeenschappelijk leerproces te komen, waarbij alle studenten naar hetzelfde eindniveau worden begeleid.

Het panel vindt dat de studievoortgang verbeterd moet worden. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding dit probleem duidelijk op het

netvlies heeft. De verwachting van het panel is dat de studievertraging in het nieuwe onderwijsprogramma zal worden teruggebracht. Het panel acht het van groot belang dat de opleiding bij de ontwikkeling van het nieuwe onderwijsprogramma expliciet rekening houdt met studeerbaarheid. Daarnaast is het belangrijk om waar mogelijk maatregelen te treffen om de studeerbaarheid voor de huidige groep studenten te vergroten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het onderwijs (in zowel de voltijdse als de deeltijdse variant) wordt verzorgd door een team van 37 docenten. Ongeveer de helft van de docenten heeft een mastergraad. Alle docenten hebben een Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) en ruim twee derde is in het bezit van een Basiskwalificatie Examinering (BKE). Eén docent bezit ook de Seniorkwalificatie Examinering (SKE). Bijna een derde van de docenten is ook werkzaam in het beroepenveld van tuin- en landschapsinrichting. Uit de gesprekken blijkt dat een behoorlijk deel van de docenten deze opleiding zelf heeft gevolgd.

Studenten gaven in het gesprek aan tevreden te zijn over de docenten. Ze waarderen de connectie die docenten hebben met de beroepspraktijk, onder andere doordat een deel hier zelf werkzaam is. Ook gaven ze aan dat docenten laagdrempelig en persoonlijk zijn. Studenten voelen zich goed ondersteund door de docenten.

Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat de opleiding de laatste jaren veel heeft geïnvesteerd in het verlagen van de werkdruk van de docenten. Zo is er extra aandacht geweest voor taakomvang bij de roostering en zijn er twee onderwijsondersteuners aangenomen die docenten ondersteunen in administratieve taken. Een aantal jaar geleden werd de werkdruk als zeer hoog ervaren. De resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek van de afgelopen jaren laten zien dat de werkdruk inmiddels

aanzienlijk is verlaagd. Dit werd in het gesprek bevestigd door de docenten. Zij zijn in dat kader met name positief over de rol van het opleidingsmanagement in het bewaken van de maximale inzet van docenten bij de roostering van het team.

Overwegingen

Het panel is positief over het docententeam. Het team is een mooie afspiegeling van de verschillende gebieden binnen de tuin- en landschapsinrichting. Doordat een deel zelf ook nog in het werkveld actief is, is er een sterke connectie met de beroepspraktijk. Het panel ziet dat de docenten gedreven, betrokken en zeer studentgericht zijn. Ze zijn makkelijk benaderbaar en hebben oog voor de individuele student.

Wel vindt het panel dat een groot deel van het docententeam bestaat uit alumni van de opleiding. Het panel denkt dat de opleiding baat zou hebben bij een sterkere externe blik. Het adviseert de opleiding om meer interactie op te zoeken met mensen buiten de directe omgeving van de opleiding. Het docententeam kan worden verrijkt met mensen die een opleiding gevolgd hebben bij andere instellingen en met mensen die afkomstig zijn uit andere disciplines en domeinen. Zeker met het oog op de ontwikkelingen rond TGO en de groeiende relevantie van inter- en transdisciplinair werken, is het van belang om meer buiten de grenzen van de eigen opleiding te kijken.

Het docententeam is volgens het panel goed gekwalificeerd, zowel op inhoudelijk als op didactisch vlak. Wel adviseert het panel de opleiding om het aantal docenten met een BKE en SKE omhoog te brengen. Meer expertise op het

vlak van toetsing is extra van belang in het kader van de onderwijsvernieuwing.

Het panel ziet dat de opleiding veel aandacht heeft voor het verminderen van de werkdruk.

Het constateert dat de werkdruk de afgelopen jaren sterk is afgenomen als gevolg van effectief beleid. Het panel waardeert in het bijzonder het proactieve handelen van het opleidingsmanagement in het voorkomen dat docenten boven hun aanstelling worden ingeroosterd. Het

panel moedigt de opleiding aan om de aandacht voor werkdruk vast te houden in de komende periode van onderwijsvernieuwing.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Voorzieningen en begeleiding

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding wordt verzorgd op landgoed Larenstein in Velp. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel een rondleiding gekregen over het landgoed. Het gebouw is voorzien van verschillende soorten onderwijsruimtes, waaronder een ontwerpatelier. Ook zijn er werkplekken, voorzien van computers met de relevante software, waar studenten individueel of in groepen aan projecten kunnen werken. Sinds 2023 beschikt de opleiding over een makerspace, genaamd het 3D-lab, die voorzien is van een 3D-printer, lasersnijder en grafische computers. Studenten kunnen ook gebruik maken van het reprocentrum om bijvoorbeeld tekeningen op groot formaat af te drukken. Het landgoed beschikt over een grote buitenruimte waarin studenten in de praktijk aan de slag kunnen met projecten rond bodem, water, vegetatie en ontwerp. Studenten gaven in het gesprek aan heel tevreden te zijn over de voorzieningen op het landgoed. Wel noemden ze dat er vaak niet genoeg werkplekken zijn in piekperiodes.

Overwegingen

Het landgoed biedt volgens het panel uitstekende en unieke voorzieningen voor de opleiding. De buitenruimte biedt uitgebreide mogelijkheden voor praktijklessen. Het geeft studenten de mogelijkheid om te oefenen met plantenkennis, bodemkunde en inrichting. Het panel denkt dat er nog kansen liggen op het gebied van experimenteerruimte in de tuin rond actuele ecologische thema's, zoals de verschuiving van aandacht voor individuele soorten naar de werking van ecosystemen die voedsel

produceren, hittestress verminderen en bijdragen aan waterberging. In het gesprek opperden de docenten al verschillende ideeën voor proefopstellingen. Het panel wil de opleiding aanmoedigen om deze ideeën op te pakken. Daarin zouden studenten een grotere rol kunnen krijgen.

Het gebouw is volgens het panel voorzien van passende onderwijsruimtes. Het panel wil de opleiding wel meegeven om te kijken naar het tekort aan werkplekken op piekmomenten. Studenten zijn, vanwege de specifieke voorzieningen en zware applicaties, vaak afhankelijk van deze werkplekken. Het panel wil de opleiding aanmoedigen om manieren te onderzoeken om dit beter te beheersen.

Het 3D-lab is een waardevolle aanwinst voor de opleiding. Het panel vindt dat de opleiding wat dit betreft mooie ontwikkelingen heeft doorgevoerd. Het 3D-lab mag volgens het panel nog wel een meer zichtbare plaats krijgen in het gebouw.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studieloopbaanbegeleiding (SLB) is een vast onderdeel van het voltijdse curriculum. Iedere student is gekoppeld aan een vaste SLB'er, die de student gedurende de opleiding begeleidt bij de ontwikkeling van de competenties en de

oriëntatie op het beroep in relatie tot de eigen ambities, interesses en mogelijkheden. Ook monitort en bespreekt de SLB'er de studievoortgang van de student. SLB vindt plaats door middel van groepsbijeenkomsten en individuele gesprekken. De intensiteit van de begeleiding wordt in de loop van de opleiding afgebouwd, waardoor studenten steeds meer leren om zelf de regie te nemen over hun leerproces. In het nieuwe TGO onderwijsconcept zal de SLB deels binnen leerteams worden vormgegeven.

SLB is geen standaard onderdeel van het deeltijdse curriculum. Van deeltijdstudenten wordt verwacht dat zij in principe in staat zijn om zelf verantwoordelijkheid te nemen over hun leerproces. Wel zijn de SLB-coördinatoren altijd op aanvraag beschikbaar voor de deeltijdstudenten. In het gesprek gaven deeltijdstudenten aan dat ze weten dat de SLB-coördinatoren beschikbaar zijn. In het geval dat ze hier behoefte aan hebben, schiet het er echter vaak bij in om een afspraak te maken, doordat ze maar één dag per week op school zijn en dan een druk programma hebben. Ze zouden graag willen dat standaard SLB-gesprekken worden ingeroosterd, bijvoorbeeld één keer per jaar. Op die manier kunnen de SLB'ers en de studenten beter vinger aan de pols houden en wordt voorkomen dat dit aspect door drukte geen aandacht krijgt.

In het gesprek gaven deeltijdstudenten aan dat de combinatie van werken en studeren pittig is, maar dat ze zich goed ondersteund voelen door de opleiding. De opleiding stelt zich flexibel op en denkt met de studenten mee, waardoor zoveel mogelijk rekening kan worden gehouden met individuele omstandigheden.

De hogeschool voorziet in een protocol voor studenten met een functiebeperking en een beleidsnotitie toegankelijk onderwijs. Studenten kunnen hiervoor een verzoek indienen bij de

studentendecaan. Studenten worden aan het begin van iedere periode geïnformeerd over de komende periode in een startcollege. Daarnaast kunnen studenten op het intranet alle informatie over de opleiding vinden. Het panel heeft tijdens het locatiebezoek een demonstratie gekregen van de online omgeving. Via het intranet hebben studenten toegang tot Greeni, een online bibliotheek voor het groene hbo. In het Student Information System (SIS) kunnen zij hun studievoortgang zien. Op de online leeromgeving Moodle kunnen studenten gedetailleerde informatie over de modules vinden, zoals modulehandleidingen, kennisclips, studiemateriaal en weekopdrachten. Ook kunnen ze hier opdrachten inleveren en de beoordelingen van opdrachten inzien.

Overwegingen

Het panel vindt dat de SLB voor de voltijdstudenten goed is ingericht, waarbij een mooie opbouw in zelfstandigheid van studenten zichtbaar is. Uit de gesprekken blijkt dat de SLB'ers heel toegankelijk zijn voor studenten en een persoonlijke benadering hebben. Het werken met leerteams in het nieuwe onderwijsconcept vindt het panel een positieve ontwikkeling. Hierdoor zal er meer tijd en ruimte ontstaan voor reflectie en persoonlijke professionele ontwikkeling.

Het panel waardeert de flexibele houding van de opleiding richting deeltijdstudenten, waardoor zij optimaal ondersteund worden in de pittige combinatie van werken en studeren. Het panel raadt de opleiding wel aan om SLB ook in de deeltijddopleiding proactief aan te bieden, en niet enkel vraaggestuurd. Het panel ondersteunt de suggestie van studenten om één keer per jaar een SLB-gesprek in te roosteren.

De voorzieningen voor studenten met een functiebeperking zijn passend en de

informatievoorziening richting studenten is volgens het panel goed op orde.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het kwaliteitssysteem van de hogeschool is gebaseerd op de PDCA-cyclus en bestaat uit drie kwaliteitscycli: op instellingsniveau, op opleidingsniveau en op het niveau van de onderwijs-eenheid. Deze zijn uitgebreid beschreven in het kwaliteitszorgplan.

De modules worden door studenten geëvalueerd door middel van een digitale vragenlijst. Na afloop van de module bespreekt de modulecoördinator de evaluatieresultaten met het moduleteam. Samen bepalen ze hoe ze aandachtspunten zullen oppakken. De modulecoördinator voegt alle bevindingen samen in het 'aandachts- en verbeterpuntenformulier' (AV-formulier). Op dit formulier worden ook de verbeteracties voor volgend jaar geformuleerd. Behalve module-evaluaties vinden ook evaluaties van jaarlagen en het gehele programma plaats. Ook neemt de opleiding deel aan de Nationale Studenten Enquête (NSE). Naast de formele evaluatiemomenten kunnen studenten altijd tussentijds contact opnemen met docenten. In het zelfevaluatie-rapport geeft de opleiding aan dat ze panelgesprekken met studenten gaat organiseren ter aanvulling op de digitale vragenlijsten.

Evaluatie van de onderwijskwaliteit wordt niet alleen door studenten gedaan. Ook docenten, de examencommissie, de WVAC en andere partners uit het werkveld spelen hier een rol in. Alumni evalueren de opleiding middels de HBO-monitor en door middel van alumnibijeenkomsten.

De kwaliteitscoördinator van de opleiding (een van de docenten) bespreekt de evaluatieresultaten minimaal twee keer per jaar met de opleidingsmanager. In dit overleg kunnen waar nodig verbeteracties worden bepaald.

De opleiding heeft een gedeelde opleidingscommissie (OPCO) samen met de Ad-opleiding Tuin- en Landschapsinrichting. De OPCO bestaat uit docent-leden en student-leden. Uit het OPCO-jaarverslag van het collegejaar 2022-2023 blijkt dat de OPCO in dat jaar zeven keer bij elkaar is gekomen. De OPCO bespreekt wijzigingen in de OER en keurt deze goed. Daarnaast worden de NSE-resultaten besproken en wordt het AV-formulier twee keer per jaar voorgelegd. De OPCO heeft instemmingsrecht met betrekking tot de door de moduleteams geformuleerde verbeteracties. Daarnaast is er ruimte voor de bespreking van zaken die door de leden worden ingebracht.

Omdat er volgens het hogeschoolbeleid maximaal vier student-leden in de OPCO zitting mogen hebben, heeft de opleiding in 2016 daarnaast de Studentenadviescommissie (STAC) opgericht. De STAC, die de opleiding ook deelt met de verwante Ad-opleiding, fungeert als adviesorgaan voor de OPCO en bestaat uit zestien leden: dertien student-leden (waarvan één ook zitting heeft in de OPCO) en drie docent-leden. De STAC komt vier keer per jaar bij elkaar. Ze adviseert over de inhoud en organisatie van het onderwijs en wordt betrokken bij de onderwijsvernieuwing.

In het gesprek gaven studenten aan dat de terugkoppeling aan studenten over de evaluatieresultaten beter kan. De studenten van het opvolgende jaar worden geïnformeerd over de verbeteringen in de module, maar de huidige

studenten missen deze terugkoppeling. Het zelfevaluatierapport vermeldt dat het AV-formulier in te zien is in de digitale omgeving, maar dit blijkt voor studenten nog onvoldoende zichtbaar. Een idee is om in de SLB-bijeenkomsten een terugkoppeling te geven over de evaluaties en verbeteracties.

Overwegingen

Het panel constateert dat de opleiding goed is ingebed in de hogeschoolbrede kwaliteitscyclus en dat deze goed functioneert. De verschillende relevante groepen worden adequaat betrokken bij de evaluatie van het onderwijs. Het panel is ook positief over de rol van de kwaliteitscoördinator en ziet dat de PDCA-cyclus goed wordt rondgemaakt.

Studenten hebben een substantiële rol in het evalueren van de kwaliteit van de opleiding. Ze worden regelmatig om feedback gevraagd, en

kunnen ook op eigen initiatief zaken aankaarten. Studenten voelen zich gehoord. De OPCO en de STAC hebben een stevige positie binnen de kwaliteitscyclus en functioneren goed.

Het panel signaleert dat studenten niet altijd op de hoogte zijn van de verbeteracties die naar aanleiding van hun feedback worden doorgevoerd. Het panel onderschrijft de suggestie van de studenten om actief terugkoppeling te geven over evaluaties aan de studenten die input hebben geleverd voor deze evaluaties.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetsing binnen de opleiding vindt voornamelijk plaats door middel van beroepsproducten. Hiermee sluit de opleiding aan bij de beroepspraktijk. De opleiding zet een variatie aan toetsvormen in, waaronder theorietoetsen, verslagen, presentaties, posters, rapporten en mondelinge toetsen. In het toetsplan is per module aangegeven welke competenties worden afgetoetst. Tijdens het locatiebezoek heeft het panel verschillende voorbeelden van toetsen en beroepsproducten kunnen bekijken.

Uit de gesprekken blijkt dat de toetsdruk behoorlijk hoog is. Studenten gaven aan dat ze gedurende de gehele opleiding veel moeten produceren voor de verschillende beroepsopdrachten. Docenten merkten daarnaast op dat er de nodige herhaling zit in de opdrachten, omdat de ontwerpcyclus bijna iedere keer helemaal doorlopen wordt. In het nieuwe onderwijsconcept wil de opleiding de toetsdruk verlagen, bijvoorbeeld door het onderwijs en de toetsing meer thematisch in te richten.

De toetsen en beoordelingsformulieren worden meestal door minstens twee docenten opgesteld. In alle gevallen worden ze door de modulecoördinator gecheckt. Zodoende wordt het vier-ogenprincipe toegepast bij het ontwikkelen van toetsen. Voor elke schriftelijke toets wordt een toetsmatrijs opgesteld.

Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat de opleiding in het kader van het nieuwe onderwijsconcept de focus op holistische beoordeling, en in relatie daarmee formatief handelen, wil versterken. In de komende periode zal

worden ingezet op docentprofessionalisering op dit gebied.

Mondelinge toetsen worden altijd door minstens twee examinatoren beoordeeld. Voor de beoordeling van andere opdrachten vinden kalibratiesessies plaats, waarin de examinatoren de werkstukken met elkaar vergelijken.

De afstudeeropdracht wordt altijd door twee examinatoren beoordeeld. Beide examinatoren vullen onafhankelijk van elkaar het beoordelingsformulier in. Daarna gaan ze met elkaar in gesprek en komen ze tot een gezamenlijk oordeel. De documentatie geeft aan dat de eerste examinerator leidend is in het geval dat de twee examinatoren niet tot overeenstemming kunnen komen. In de gesprekken wordt deze werkwijze bevestigd. De examencommissie gaf desgevraagd aan dat er geen klachten vanuit studenten zijn gekomen over beoordelingen volgens deze procedure. Uit de gesprekken blijkt dat vertegenwoordigers van het werkveld soms in een adviserende rol betrokken worden bij de beoordeling van afstudeeropdrachten. Dit wordt echter niet standaard ingezet.

Het panel heeft ter voorbereiding op het locatiebezoek 15 afstudeeropdrachten van de opleiding bekeken, inclusief de bijbehorende ingevulde beoordelingsformulieren.

De opleiding heeft een gezamenlijke examencommissie met drie andere opleidingen: de Ad-opleiding Tuin- en Landschapsinrichting, de bacheloropleiding International Development Management en de bacheloropleiding Management van de Leefomgeving. De examencommissie bestaat uit vijf leden (waarvan één extern lid). Alle leden zijn in het bezit van de BKE en drie leden hebben ook de SKE. In het gesprek

gaf de examencommissie aan dat zij de laatste jaren een grote kwaliteitsslag heeft gemaakt. Zo zijn de reglementen en verslaglegging verbeterd en is het toezicht op de kwaliteit van toetsing en beoordeling versterkt. De examencommissie controleert ieder jaar een steekproef van afstudeeropdrachten van de opleiding.

Een deel van de taken van de examencommissie is gemandateerd aan de toetscommissie. De toetscommissie bestaat uit vijf leden, die allemaal de BKE hebben. De toetscommissie controleert steekproefsgewijs de toetsdossiers van modules (met uitzondering van de afstudeeropdracht). Volgens de planning komt elke module minimaal eens per vier jaar langs. De analyse van toetsdossiers wordt uitgevoerd aan de hand van een formulier. Hierbij wordt gekeken naar volledigheid, consistentie en de kwaliteit van de toetsen en beoordelingscriteria. De evaluatie wordt besproken met de modulecoördinator en diens reactie wordt aan het dossier toegevoegd.

Twee keer per jaar vindt een gezamenlijk overleg plaats met de examencommissie, de toetscommissie en de coördinatoren kwaliteitszorg van de vier opleidingen.

Overwegingen

Het panel is van mening dat de opleiding passende toetsvormen inzet. Er is een grote variatie aan toetsvormen. Het gebruik van beroepsproducten past bovendien goed bij het beroepsgerichte karakter van de opleiding. Er wordt adequaat gebruik gemaakt van het vier-ogenprincipe en kalibratie om de kwaliteit van toetsen en beoordelingen te versterken. De toetsdruk is volgens het panel een aandachtspunt. Het panel wil de opleiding meegeven om in de ontwikkeling van het nieuwe onderwijsconcept aandacht te hebben voor het aantal toetsen en te onderzoeken of de herhaling in toetsen verminderd kan worden.

Het panel waardeert de plannen van de opleiding om sterker in te zetten op holistisch beoordelen en formatief handelen. Op basis van de gesprekken concludeert het panel dat het concept van holistisch beoordelen nog niet is uitgekristalliseerd onder de docenten. Er is wel wat ervaring mee en er werden enkele voorbeelden gedeeld, maar er is nog geen sprake van een gedeeld begrip van het concept en de operationalisatie daarvan in de opleiding. Het panel adviseert de opleiding daarom om werk te maken van docentprofessionalisering met betrekking tot holistisch beoordelen en formatief handelen. Daarnaast is het belangrijk om onderling het gesprek hierover te voeren om tot een eenduidige interpretatie en uitwerking te komen.

Op basis van de bekeken afstudeeropdrachten en bijbehorende beoordelingsformulieren concludeert het panel dat de navolgbaarheid van de beoordeling nog verbeterd kan worden. De hoeveelheid woordelijke feedback en onderbouwing op de formulieren is wisselend. Het panel wil de opleiding aanmoedigen om deze zaken te versterken en meer consistent te hantieren. Daarnaast geeft het panel ter overweging mee om de beoordeling en ontwikkeling van studenten meer visueel vorm te geven, bijvoorbeeld door het gebruik van infographics (zoals een spinnenweb), wat passend zou zijn bij de opleiding. Ook adviseert het panel om het werkveld structureel (in een adviserende rol) te betrekken bij de beoordeling van afstudeeropdrachten.

Het panel waardeert de inzet van het vier-ogenprincipe bij de beoordeling van de afstudeeropdracht. Het raadt de opleiding echter aan om een betere procedure te ontwikkelen voor de gevallen waarin de twee examinatoren niet tot overeenstemming kunnen komen. Deze procedure moet waarborgen dat het vier-ogenprincipe gehandhaafd blijft. Door de eerste

examinator een beslissende stem te geven, blijft het vier-ogenprincipe volgens het panel wat onderbelicht. Een mogelijkheid is om een derde beoordelaar in te schakelen op het moment dat geen overstemming bereikt wordt.

De examen- en toetscommissie functioneren volgens het panel naar behoren. Ze zijn deskundig, onafhankelijk en proactief in het controleren van de kwaliteit van toetsing en beoordeling en het borgen van het eindniveau. Op basis van

de gesprekken heeft het panel wel de indruk dat het zou helpen als de examencommissie een meer proactieve rol in zou nemen in het onderwijsontwikkelingsproces. Een sterkere betrokkenheid van de examencommissie, ook in deze eerste fasen van de onderwijsvernieuwing, zou van meerwaarde zijn voor het proces.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

De afstudeeropdracht is het eindwerk van de opleiding. Hierin tonen studenten aan dat ze de competenties hebben bereikt. De afstudeeropdracht bestaat uit een beroepsproduct en een onderzoeksverslag.

Het panel heeft een selectie van 15 afstudeeropdrachten, inclusief de bijbehorende ingevulde beoordelingsformulieren, bekeken. De selectie is gemaakt uit een lijst van alle afgestudeerden van de voorgaande twee studie jaren. Bij de selectie is gezorgd voor spreiding met betrekking tot het cijfer en het uitstroomprofiel. Omdat er de afgelopen twee jaren geen afgestudeerden waren binnen het uitstroomprofiel 'Werkvoorbereiding Beheer', heeft het panel geen afstudeeropdrachten van dit profiel kunnen bekijken.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel gesproken met verschillende alumni. Zij kijken met tevredenheid terug op de opleiding. Het panel heeft ook werkveldvertegenwoordigers gesproken die stagiaires vanuit de opleiding hebben gehad en/of afgestudeerden van de opleiding in dienst hebben. Zij gaven aan tevreden te zijn over het niveau van de studenten en alumni. Het zelfevaluatie rapport geeft aan dat alumni makkelijk werk vinden. Veel studenten krijgen tijdens of direct na afloop van de afstudeeropdracht al een baan aangeboden. Resultaten van de HBO-monitor uit 2023 laten zien dat vrijwel

alle afgestudeerden binnen drie maanden een baan vinden die past bij het niveau van de opleiding. Een deel van de studenten kiest ervoor om door te studeren. Zij stromen vaak succesvol door naar een masteropleiding in landschapsarchitectuur of naar de academie van bouwkunst.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de 15 bestudeerde afstudeeropdrachten alle van voldoende niveau zijn. Ze laten zien dat studenten de competenties op eindniveau hebben bereikt. Het panel is positief over de algemene kwaliteit en relevantie van de afstudeeropdrachten. Ook vindt het panel dat het grafische aspect sterk tot uiting komt in de afstudeeropdrachten.

De documentatie en gesprekken laten zien dat afgestudeerden goed terecht komen in het werkveld. Afgestudeerden hebben een herkenbaar profiel. Alumni voelen zich goed voorbereid op het werkveld en vinden relatief makkelijk een baan. Uit de gesprekken wordt duidelijk dat de opleiding nauw contact onderhoudt met alumni. Het werkveld en alumni zijn ook sterk met elkaar verweven. Studenten krijgen tijdens de opleiding ruim gelegenheid om hun netwerk in het werkveld op te bouwen, waardoor de overstap naar de arbeidsmarkt relatief soepel verloopt.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Beoordeling Bijzonder Kenmerk Duurzaamheid

Inleiding

Hogeschool van Hall Larenstein heeft het panel verzocht om bij de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting ook het bijzonder kenmerk Duurzaamheid te beoordelen. Het panel heeft hiervoor het NVAO-kader 'Nadere uitwerking Bijzondere kenmerken (juli 2017)' gehanteerd. Deze nadere uitwerking bestaat uit drie criteria: onderscheidend karakter, concretisering en relevantie.

Onderscheidend karakter

Criterium 1: Het te beoordelen kenmerk is onderscheidend voor de opleiding in relatie tot relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Bevindingen

De missie van de hogeschool luidt: 'bijdragen aan de wereld van morgen'. Daarbij neemt duurzaamheid een centrale plaats in. De hogeschool wil studenten helpen om zich te ontwikkelen tot transitie-experts. In het instellingsplan 2022-2025 zijn vier transities benoemd waar de hogeschool zich voor inzet:

- De transitie naar een klimaatneutrale samenleving.
- De transitie naar een duurzame landbouwketen.
- De transitie naar een duurzaam waterbeheer.
- De transitie naar een toekomst waarin biodiversiteit en (dieren)welzijn worden geborgd.

De hogeschool is momenteel bezig met de implementatie van een nieuw onderwijsconcept: 'Transitiegericht Onderwijs' (TGO). TGO sluit aan

bij de missie van de hogeschool om transitie-experts op te leiden. In de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting zal TGO vanaf collegejaar 2025-2026 worden ingevoerd.

In de documentatie geeft de opleiding aan zich op het vlak van duurzaamheid te onderscheiden ten opzichte van vergelijkbare opleidingen doordat studenten basiskennis opdoen van alle schakels van de beleidsketen van het vakgebied (ontwerp, inrichting én beheer). Daardoor leren studenten om duurzame oplossingen te bedenken waarin rekening wordt gehouden met de implicaties voor de andere fasen in de planvormingscyclus.

Overwegingen

Het panel heeft in verschillende rondes met de opleiding gesproken over het onderscheidende karakter van de opleiding op het gebied van duurzaamheid. Het panel concludeert dat hierover uit de gesprekken geen helder en eenduidig beeld naar voren kwam. Wel kwamen in de gesprekken enkele onderscheidende aspecten naar voren. Deze liggen met name in de breedte van de opleiding, waarbij studenten zich verdiepen in alle fasen van de planvormingscyclus. Daardoor worden ze zich bewust van de implicaties die keuzes in één fase hebben voor de fasen ervoor en erna. Op die manier leren ze om duurzame oplossingen te bedenken voor de gehele cyclus. Het panel is van mening dat deze benadering van duurzaamheid een onderscheidend karakter heeft. Daarnaast zou de opleiding zich in de toekomst ook kunnen onderscheiden met het onderwijsconcept TGO. Wel vindt het panel dat de opleiding nog moet werken aan de ontwikkeling van een expliciete en integrale

visie op duurzaamheid. Het panel beveelt de opleiding daarom aan om kritisch te reflecteren op duurzaamheid in het vakgebied en een breed gedragen, integrale visie op duurzaamheid te ontwikkelen. Daarbij kan de opleiding volgens het panel, naast aandacht voor de groene aspecten van duurzaamheid, nog meer aandacht besteden aan de maatschappelijke/sociale aspecten van duurzaamheid.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Concretisering

Criterium 2: De gevolgen van het te beoordelen kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland.

Bevindingen

In het zelfevaluatie rapport is beschreven op welke wijze duurzaamheid in de opleiding aan de orde komt. De opleiding geeft aan dat duurzaamheid tot uiting komt in de volgende standaarden van het NVAO-beoordelingskader:

- Standaard 1: beoogde leerresultaten. Duurzaamheid is een belangrijke kwaliteitseis in elk van de zes beroepscompetenties. Daarnaast hebben de zes uitstroomprofielen alle een sterke focus op verduurzaming van de leefomgeving.
- Standaard 2: oriëntatie. In de opleiding wordt het onderzoekend vermogen ingezet om verduurzaming te realiseren. In diverse projecten leren studenten om praktijkgericht onderzoek toe te passen op (reële) vraagstukken rond verduurzaming en zodoende tot duurzame oplossingen te komen.
- Standaard 3: inhoud. Verduurzaming is een thema dat in het curriculum verweven is. Zo

hebben veel modules een link met de Sustainable Development Goals. Daarnaast is duurzaamheid bij veel modules onderdeel van de leerdoelen, en dus ook van de beoordelingscriteria.

- Standaard 6: personeel. In de werving van nieuw personeel is aandacht voor duurzaamheid met betrekking tot kennis, ervaring en persoonlijke passie. Ook nodigt de opleiding regelmatig gastsprekers uit die vooroplopen in duurzame ontwikkelingen. Daarnaast heeft duurzame inzetbaarheid van het personeel de aandacht van de opleiding. Zo heeft de opleiding in de afgelopen jaren sterk ingezet op het verlagen van de werkdruk.
- Standaard 7: voorzieningen. Duurzaamheid speelt een belangrijke rol bij de inrichting van de faciliteiten op de locatie waar de opleiding wordt verzorgd (het landgoed) bieden. Zo hebben studenten een herontwerp van het toegangsgebied gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van duurzame materialen. Door de beschikbaarheid van het 3D-lab en een lasersnijder kunnen studenten duurzaam geproduceerde maquettes maken.
- Standaard 11: gerealiseerde leerresultaten. Verduurzaming komt als thema in alle eindwerken aan de orde. Uit de documentatie en gesprekken blijkt daarnaast dat het werkveld in de afgestudeerden en stagiaires de ambitie om te verduurzamen duidelijk herkent.

Overwegingen

Het panel concludeert dat in de opleiding veel aandacht is voor duurzaamheid. Dit geldt voor alle standaarden waarin de opleiding het bijzonder kenmerk concretiseert.

Allereerst komt duurzaamheid volgens het panel duidelijk naar voren in de doelstelling en

beoogde leerresultaten (beroepscompetenties) van de opleiding. Daarnaast zijn thema's rond verduurzaming geïntegreerd in de gehele opleiding. Zo staat verduurzaming centraal in veel (onderzoeks)projecten en modules. Ook komen thema's als circulariteit terug in de (gast)lessen. In de beoordeling wordt het aspect van duurzaamheid vaak expliciet meegewogen. Zodoende komt de focus op duurzaamheid volgens het panel helder tot uiting in de oriëntatie en inhoud van de opleiding. In het docententeam is duidelijk aandacht voor en betrokkenheid bij verduurzaming. Door middel van gastdocenten kan de opleiding studenten voeden met aanvullende expertise met betrekking tot actuele ontwikkelingen. Bij de inrichting van de voorzieningen is zichtbaar aandacht voor duurzaamheid. De faciliteiten bieden studenten mogelijkheden om op duurzame wijze te werken en te komen tot duurzame oplossingen. Als laatste geven ook de eindwerken en afgestudeerden volgens het panel duidelijk blij van een focus op verduurzaming.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Relevantie

Criterium 3: Het te beoordelen kenmerk is van wezenlijk belang voor de aard van de opleiding.

Bevindingen

In de gesprekken werd meerdere keren door de opleiding aangegeven dat duurzaamheid in het dna van de opleiding zit. Duurzaamheid is volgens de opleiding als vanzelfsprekend onderdeel van elk vraagstuk binnen het vakgebied van tuin- en landschapsinrichting. Van toekomstige professionals in dit vakgebied wordt

verwacht dat zij bijdragen aan (ontwerp)oplossingen voor een groene, klimaatbestendige leefomgeving. Ook kunnen zij betrokken zijn bij het herstellen van ecosystemen en het bevorderen van duurzaam materiaalgebruik. Professionals in dit vakgebied zijn zich bewust van de langetermijneffecten van oplossingen en zoeken bij voorkeur naar 'nature based solutions'.

De opleiding geeft in het zelfevaluatie rapport aan dat ze over het algemeen studenten trekt die van nature al een grote interesse in duurzaamheid hebben. Dit beeld werd in het gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld bevestigd.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat het bijzonder kenmerk Duurzaamheid goed past bij de aard van de opleiding en herkenbaar is binnen de opleiding. Duurzaamheid is zeer relevant is voor het vakgebied waarvoor studenten worden opgeleid. De aandacht voor duurzaamheid in de opleiding versterkt de mogelijkheden die afgestudeerden hebben op de arbeidsmarkt en om bij te dragen aan maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium voor een bijzonder kenmerk.

Conclusie

Het panel stelt op grond van de documentatie en de gesprekken vast dat de opleiding **voldoet** aan de drie criteria voor een bijzonder kenmerk. Het panel adviseert om het bijzonder kenmerk Duurzaamheid toe te kunnen aan de bacheloropleiding Tuin- en Landschapsinrichting van Hogeschool van Hall Larenstein.

Bijlage 1: visitatiepanel

dr. M.S. (Mirjam) Leloux, voorzitter

NVAO-getraind voorzitter AeQui, tot 2022 directeur IXA Amsterdam (UvA/HvA kennistransfer)

dr. ir. T. (Theo) de Bruijn, panellid

Lector Duurzame Leefomgeving aan Saxion en Lid partner en directeur bij IAA Architecten

R.M. (René) van der Burgt B. MSc, panellid

Onderwijsinnovatieregisseur bij Avans

S. (Stefanie) Delarue MSc, panellid

Lector B Landschaps- en Tuinarchitectuur en Lid BanaBa Landschapsontwikkeling bij HOGENT

ir. B. (Berdie) Olthof, panellid

Landschapsarchitect bij Feddes/Olthof Lid Landschapsarchitecten

L. (Luc) Goos BA, student-lid

Student Premaster, Sociology aan Universiteit Utrecht

Het panel werd ondersteund door drs. Anne-Lise Kamphuis, gecertificeerd secretaris.

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2: bezoekprogramma

23 mei		
Tijdstip	Thema	Gesprekspartners
11.45-12.45	Ontvangst en lunch, vooroverleg	
12.45-13.00	Pitch	
13.00-14.15	Gesprek met management	- Opleidingsmanager - Locatiedirecteur onderwijs
14.15-15.15	Examinering en borging (B en Ad)	- Voorzitter examencommissie - Secretaris examencommissie - Lid toetscommissie - Coördinator Kwaliteit - Coördinator studieloopbaanbegeleiding - Lid opleidingscommissie en lid medezeggenschapsraad
15.15-16.15	Werkveld (B en Ad)	- Voorzitter WVAC - Lid WVAC - Lid WVAC - Stagebieder - Stagebieder, gastdocent, geïmmiteerde
16.15-17.00	Intern overleg panel	

24 mei		
Tijdstip	Thema	Gesprekspartners
09.00-09.15	Ontvangst panel	
09.15-10.15	Gesprek met Ad-docenten	- Docent Techniek, coördinator Ad, lid curriculumcommissie - Docent Beheer Buitenruimte - Docent Ontwerp - Docent Techniek - Docent Beplantingen, lid opleidingscommissie, slb'er - Docent Beheer Buitenruimte, aansluitcoördinator, slb'er
10.15-11.15	Gesprek met Ad-studenten	- Student 2e jaar VT, Ontwerp - Student 2e jaar VT, Ontwerp - Student 2e jaar DT, Ontwerp - Student 1e jaar VT - Student 1e jaar DT
11.15-12.15	Rondleiding	-
12.15-13.00	Lunchpauze panel	
13.00-14.00	Gesprek met bachelordocenten	- Docent Beheer Buitenruimte, voorzitter curriculumcommissie - Docent Landschap, coördinator deeltijd, lid curriculumcommissie - Docent Techniek - Docent Ontwerp - Docent Beplantingen, lid opleidingscommissie - Docent Ontwerp

14.00-15.00	Gesprek met bachelorstudenten	- Student 4^e jaar VT, Ruimtelijk Ontwerp - Student 4^e jaar VT, Werkvoorbereiding aanleg - Student 3^e jaar VT, Ruimtelijk ontwerp, lid opleidingscommissie - Student 3^e jaar DT, Werkvoorbereiding aanleg - Student 2^e jaar VT, lid studentadviescommissie - Student 2^e jaar DT, Techniek - Student 1^e jaar VT
15.00-16.30	Overleg panel	
16.30-17.00	Terugkoppeling bevindingen panel	Allen

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden in de loop van 2024. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling

Bijlage 3: aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen	Stand van zaken
Blijf de processen, voortgang en werkdruk goed monitoren, ook op programmaniveau.	Onze kwaliteitszorg is verder uitgebouwd: • De curriculumcommissie heeft duidelijke taken toebedeeld gekregen. • De invoering van Xedule (planning en roosteringsprogramma). De ureninzet per medewerker wordt nauwkeurig geanalyseerd en er worden waar nodig taken geschrapt en beter verdeeld over de teamleden. • De werkdrukbeleving is actief besproken tijdens teamdagen. Naar aanleiding van onze midterm audit in 2022 hebben wij 2 extra mensen in dienst genomen met als doel het verminderen van de werkdruk. Deze 2 nieuwe collega's werken samen 0,8fte en houden zich bezig met administratieve taken (actueel houden toetsdossier, verzorgen open-/meeloopdagen, het invoeren van cijfers, archivering, organiseren van excursies). Daarnaast heeft het team elke periode een gesprek met de opleidingsmanager om de taakomvang te borgen, dit volgens de PDCA-cyclus. • M.b.v. een coach is de samenwerking binnen het team besproken, structuur van de samenwerking in kaart gebracht en zijn afspraken gemaakt over houding en gedrag. • De studievoorschotmiddelen zijn ingezet om het nakijkwerk te verminderen, deze efficiëntie slag pakken wij vol enthousiasme door bij de implementatie van ons nieuwe onderwijsconcept in studiejaar 2025-2026.
Houd een wakend oog voor de afstemming van de beoogde leerresultaten op de verwachtingen van het beroepenveld.	Wij hebben 4 keer per jaar vergaderingen met de onze werkveldadviescommissie (WVAC). Daarnaast bestaat ons team uit veel docenten die ook in het werkveld werken (Bijlage 3: expertise overzicht), organiseren wij regelmatig excursies en voeren onze studenten veel praktijkopdrachten uit. Vanaf leerjaar 2 zijn nagenoeg alle opdrachten praktijkopdrachten.
Verstrek in het onderwijs de zichtbaarheid en de aandacht voor onderzoeksvaardigheden, taalvaardigheid, creativiteit/innovatie en ontwerpend onderzoeken.	Om de leerlijn onderzoek binnen het curriculum te versterken is de publicatie Praktijkgericht onderzoek in de ruimtelijke planvorming opgesteld. Deze publicatie wordt ook gebruikt door andere hogescholen. In veel opdrachten is er aandacht voor het bedenken en afwegen van scenario's, oplossingsalternatieven en maximaalmodellen. Er is veel aandacht voor creativiteit en innovatie, bijvoorbeeld in onze modules Veldlab recreatie en natuur, Park van de toekomst, Onderzoek naar de duurzame stad en Innoveren en ondernemen.
Versterk de aandacht voor internationalisering en voor het creëren van een internationaal kader/ervaringen bij studenten en docenten.	Onze studenten hebben de mogelijkheid om in het buitenland een minor of stage te doen. Daarnaast bieden wij onze studenten minimaal 1 excursie in het buitenland. Tijdens de COVID-19 pandemie heeft dit stilgelegen, maar sinds april 2022 hebben wij dit weer opgepakt. Om internationalisering te borgen is er een docentwerkgroep internationalisering opgezet. Verdere informatie over internationalisering in ons programma is te lezen in standaard 1.
Bouw in het onderwijs meer aandacht in voor Strategisch Omgevingsmanagement. Denk na over de vraag hoe de opleiding goed kan blijven inspelen op veranderingen in de wereld om ons heen: scheiding tussen domeinen vervagen, nieuwe, innovatieve	Impliciet is er al veel aandacht voor veranderingen in de wereld om ons heen. Het nieuwe onderwijsconcept biedt ons de gelegenheid die aandacht expliciet te maken: onze studenten gaan meer samenwerken aan integrale opgaven in interdisciplinaire teams binnen en buiten VHL. Studenten kunnen zelf hun uitstroomprofiel samenstellen op basis van kwalificerende T&L-beroepstaken en keuzevakken. Daarmee hebben ze de mogelijkheid zich te verdiepen als T&L-specialist of om zich te verbreden en de grenzen van het vakgebied op te zoeken.

ontwikkelingen en – functies op raakvlakken tussen domeinen.	
Verduidelijk de aanwezige leerlijnen en daarmee de inhoud van het onderwijsprogramma en let op Nederlandse taal beheersing.	In de competenties komen onze leerlijnen duidelijk terug doordat leerdoelen op verschillende niveaus worden geformuleerd.
Monitor de werkdruk en blij investeren in de professionalisering van docenten (aantal masters, onderzoeksvaardigheden en toetsdeskundigheid).	Het aantal docenten met een masteropleiding is toegenomen. Docenten worden inmiddels aangesteld als docent-onderzoeker. Het aantal docenten dat een BKE- en SKE-certificaat heeft behaald is sinds de vorige accreditatie sterk gestegen. Een overzicht van de expertises van ons team is te vinden in Bijlage 3.
Koester de goede student-docent interacties.	We zijn blij dat onze studenten de betrokkenheid en toegankelijkheid van docenten nog steeds zeer hoog waarderen. De betrokkenheid van onze docenten wordt met een 4,2/5 beoordeeld in de NSE 2023.
Zorg voor een goede positionering en afstemming tussen de betrokken commissies.	In de organisatie van de verschillende commissies zijn verschuivingen geweest. Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijker vastgelegd.
Werk aan meer uniformiteit in de toetsuitvoering en helderheid in feedback bij toetsmomenten. Versterk de intervisie tussen beoordelaars en maak iemand probleemeigenaar van een uniforme, zo objectief mogelijke beoordeling, inclusief uniformiteit in feedback.	Onze beoordelingsformulieren zijn uniformer gemaakt a.d.h.v. leerresultaten. We hebben de afspraak gemaakt om de leerdoelen op formulieren te vermelden. Als gevolg van de BKE expertises in ons team zien we dat de uniformiteit in onze beoordelingsformulieren toeneemt. Bijvoorbeeld door het gebruik van single point rubrics. Bij meerdere modules organiseren de modulecoördinatoren beoordelingsdagen, waarin meerdere docenten samen naar een product kijken.
Overweeg om bij werkstukken van studenten voldoende taalvaardigheid als ingangseis of standaard onderdeel in te stellen bij toetsing.	De taalvaardigheid van onze studenten wordt geborgd door middel van beoordelingscriteria op 3 niveaus, ook bij de afstudeerwerken. Bij twijfel over het niveau komt een docent communicatie een beoordeling geven.
Evalueer na de eerste lichten afstudeerders, het niveau van de afgestudeerden met het werkveld en evalueer ook of daarin de door het werkveld gewenste herstructurering van de opleiding herkend wordt.	Er is afgelopen jaren veel aandacht geweest voor de kwaliteit van toetsing. Er is een uitgebreide analyse en plan van aanpak gemaakt m.b.t. onze toetskwaliteit (Bijlage B). De afstudeerwerken worden regelmatig geëvalueerd door onze WVAC. Het afgelopen jaar zijn werkstukken van alle uitstroomprofielen besproken en van voldoende niveau bevonden (Bijlage 4: notulen WVAC).

Bijlage 4: bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie rapport
- Studentenhoofdstuk
- Curriculumoverzicht
- Uitkomsten vorige beoordeling
- Opleidingsprofiel T&L 2018
- Expertise overzicht team
- Docentenexpertise – ontwikkeling en duurzaamheid
- Notulen WVAC
- OER 2023-2024
- Afstudeerprotocol 2023-2024
- Toetsplan 2023-2024
- Jaarverslag examencommissie IDM-ML-T&L (BSc-Ad) 2022-2023
- Instellingsplan HVHL 2022-2025
- Transitiegericht onderwijs – onderwijsconcept
- Transitiegericht onderwijs onderwijsbeleid 2023
- Duurzaamheid in de modules – link SDG's
- Open dag – T&L werkvormen
- Toelating bij HVHL 2023
- MTO 2024 presentatie – T&L
- Beleidsnotitie studeren met ondersteuningsvraag 2024
- Huishoudelijk reglement IDM-ML-TL 2022-2023
- Overzicht competenties per module T&L BSc
- Blauwdruk TGO Bachelor T&L
- Notulen OPCO-vergadering
- Jaarverslag OPCO en STAC 2022-2023
- Kwaliteitszorgplan
- Eindwerkstukken van 15 studenten
 - o In de selectie is gezorgd voor spreiding met betrekking tot het cijfer, de variant (voltijd/deeltijd) en het uitstroomprofiel. Omdat er in de afgelopen twee studiejaar geen studenten zijn afgestudeerd in het uitstroomprofiel 'Werkvoorbereiding Beheer', heeft het panel geen eindwerkstuk van dit profiel bekeken.
- Ter inzage tijdens het locatiebezoek
 - o Aantallen afgestudeerden (per uitstroomprofiel en variant)
 - o Studieloopbaanbegeleiding T&L
 - o 5 stageverslagen met bijbehorende ingevulde beoordelingsformulieren
 - o Voorbeelden van modulehandleidingen
 - o Voorbeelden van literatuur
 - o Voorbeelden van toetsen
 - o Voorbeelden van verslagen studiereizen
 - o Voorbeelden van portfolio's en opdrachten

Bijlage 5: Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoorde- ling voltijd	Beoorde- ling deeltijd
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet	Voldoet
2. Oriëntatie van het programma	Voldoet	Voldoet
3. Inhoud van het programma	Voldoet	Voldoet
4. Leeromgeving van het programma	Voldoet	Voldoet
5. Instroom	Voldoet	Voldoet
6. Personeel	Voldoet	Voldoet
7. Materiële voorzieningen	Voldoet	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet	Voldoet
9. Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en ontwikkeling	Voldoet	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet	Voldoet
Bijzonder kenmerk 'duurzaamheid'		
Onderscheidend karakter	Voldoet	Voldoet
Concretisering	Voldoet	Voldoet
Relevantie	Voldoet	Voldoet
Advies	Positief	Positief

